

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosa
mint fogyatékoságügyi független mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-2250/2025. számú ügyben

A Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ Johanneum
Otthonában élő fogyatékos személyek alapvető jogaival
összefüggésben

Érintett szerv: Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ

2025.

**Az alapvető jogok biztosának
jelentése
az AJB-2250/2025. számú ügyben**

1. A vizsgálat megindítása, előzmények

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 1. § (3) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa – a civil társadalom, különösen a fogyatékossgal élő személyek és az őket képviselő szervezetek bevonásával – biztosítja a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény (a továbbiakban: Fogyatékossgügyi Egyezmény, CRPD) 33. cikk 2. pontja szerinti független mechanizmus feladatainak teljesítését. Az Ajbt. 39/O. § (1) bekezdése értelmében az alapvető jogok biztosa a *fogyatékossgügyi független mechanizmussal kapcsolatos feladatainak* a teljesítése érdekében rendszeresen vizsgálja – a 18. § (1)-(7) bekezdésére tekintet nélkül, beadvány és felmerült visszasság hiányában is – a fogyatékossgal élő személyek jogainak a Fogyatékossgügyi Egyezmény előírásainak való megfelelés szerinti érvényesülését.

Ezen feladatkörömben a fogyatékossgügyi független mechanizmus egyik vizsgálati céljaként a nagylétszámú bentlakásos intézményekben élő személyek alapvető jogai érvényesülésének monitorozását határoztam meg tekintettel arra, hogy az Ajbt. 39/O. § (2) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa a 18. § (4) bekezdésében meghatározottakon túlmenően természetes személy alapvető jogával kapcsolatos visszasság megszüntetése érdekében hivatalból eljárást folytat, ha a fogyatékossgal élő személy nem képes jogai védelmében fellépni vagy beadvány benyújtása aránytalan nehézséget jelentene számára.

A vizsgálat indokoltságát, a fenti törvényi rendelkezéseken túl, a bentlakásos intézmények magas ellátotti létszáma önmagában is megalapozza, ugyanis a CRPD kifejezetten az önálló életvitel és az egyéni autonómia alapelveit deklarálja, amelyek a nagylétszámú otthonok működési diszfunkciói (személyi és tárgyi feltételek hiánya, túlszűfolttság) következtében sérülhetnek, ahogy azt több korábbi ombudsmani vizsgálat feltárta. A nagylétszámú bentlakásos intézményekben is biztosítani kell azonban a szociális intézményi férőhelyek kiváltásának teljes megvalósulásáig is a fogyatékossgal élő személyek számára a minden embert egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való jog, az egyenlő bánásmód követelménye, a CRPD-ben rögzített követelmények érvényesülését.

A fentiek alapján a bentlakásos intézményekben élő fogyatékos személyek alapvető jogainak monitorozása érdekében, a fogyatékossgügyi független mechanizmus feladatainak teljesítése keretében, *hivatalból indítottam eljárást a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ Johanneum Otthonában, (9400 Szombathely, Középhegyi út 1. a továbbiakban: Otthon) élő fogyatékos személyek életkörülményeinek alapjogi szempontú vizsgálatára.* Munkatársaim 2024. szeptember 17-én, előre nem bejelentett helyszíni vizsgálatot tartottak az Otthonban.

2. Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- *A jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye:* „Magyarország független, demokratikus jogállam.” [Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) B) cikk (1) bekezdés];

- *Az emberi méltósághoz való jog:* „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.” [Alaptörvény II. cikk];
- *Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdításának elve* „A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.” [Alaptörvény XV. cikk (1)-(2) bekezdés];
- *A fogyatékosággal élő személyek kiemelt védelme:* „Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékosággal élőket.” [Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdés];
- *A nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangja* „Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.” [Alaptörvény Q) cikk (2)-(3) bekezdés].

3. Az alkalmazott jogforrások

- Ajbt.;
- Fogyatékoságügyi Egyezmény (CRPD);
- A gyermek jogairól szóló ENSZ Egyezmény (Magyarországi kihirdette az 1991. évi LXIV. törvény, a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény);
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.);
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvt.);
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.);
- A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban Mt.);
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet (a továbbiakban: SzCsM rendelet.);
- Az Országos Fogyatékosági Programról (2015-2025) szóló 15/2015 (IV. 7.) OGY határozat (a továbbiakban: OFP).

4. A megállapított tényállás

4.1. Az Intézmény működéséről és infrastrukturális feltételeiről

A Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ (a továbbiakban: Intézmény) 1997-ben alakult, amely korábban Túróczy Zoltán Szombathelyi Evangélikus Idősek Szeretetotthona néven működött. 2012. szeptember 1-én a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában működő Johanneum Evangélikus Diakóniai Központ beolvadt a Túróczy Otthonba és Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ néven folytatta tevékenységét. Az Intézmény fenntartója a Magyarországi Evangélikus Egyház.

Az Intézmény főépületében található 50 fő befogadására alkalmas Otthon azoknak a fogyatékosággal élő személyeknek nyújt teljes körű ellátást, akiknek oktatására, képzésére,

foglalkoztatására, valamint gondozására csak intézményi keretek között van lehetőség. Az *Otthon, középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékos, illetve halmozottan fogyatékos személyek ellátását végzi*. A szociális szakosított ellátások tekintetében teljeskörű ellátást nyújtanak az ellátottaknak, amely a megfelelő lakhatási szolgáltatáson túl magában foglalja az ellátottak legalább háromszori étkeztetését, személyes ruházattal, textiliával történő ellátását, az egészségi állapotuknak megfelelő orvosi, szakorvosi kezeléseket, a gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök biztosítását a mindenkori jogszabályi előírások figyelembevételével. A fizikai, pszichés gondozás és egészségügyi ellátás mellett széleskörű lehetőségek nyílnak az Otthonban a szabadidő hasznos eltöltésére és a foglalkoztatásra. *Az Intézmény fogyatékos személyek otthona ellátotti létszáma működési engedélyben rögzítve 50 fő, így a jelenleg hatályos jogszabályi rendelkezések alapján az intézményi férőhely kiváltásban nem érintett.*

A szolgáltatások nyújtása során az Intézmény saját pénzügyi és humánerőforrás felhasználása mellett igyekszik külső erőforrásokat is bevonni a szolgáltatás minőségének javítása érdekében. Ezek az erőforrások a humán területen a szolgáltatás nyújtása során bevont önkéntesek, a járási kormányhivatalok által finanszírozottan, valamint az elérhető pályázati forrásokon és munkaerő bevonáson keresztül valósulnak meg. Pénzügyi oldalon az Intézmény legfontosabb támogatója a Szombathelyi Evangélikus Egyházközség Szeretetszolgálatért Alapítvány.

Az Intézmény nagy hangsúlyt fektet a formális önkéntes munkában rejlő erőforrások igénybevételére. Regisztrált önkéntes fogadószervezetként működik, rendelkezik az önkéntességre vonatkozó irányelvekkel és önkéntes stratégiával. Tevékenységét az önkéntességről szóló mindenkori hatályban lévő törvények¹ alapján végzi.

Az Intézmény főépülete és melléképületei az 1960-as években épültek. Az épületegyüttes, amelyben a fogyatékossgal élő lakók ellátása mellett idősek otthona és hajléktalanok otthona is működik, mozgáskorlátozott személyek számára *teljesen akadálymentes* (széles, küszöb nélküli bejáratok és folyosók, kapaszkodók, taktilis vezető sávok stb.), amely lehetővé teszi, hogy a mozgásukban korlátozott személyek szabadon és önállóan közlekedhessenek az épületen belül és kívül. A közösségi terek szintén akadálymentesen használhatók, ami megkönnyíti a társas kapcsolatok ápolását és a közösségi programokon való részvételt.

Az Intézmény, Szombathely belterületén, jól megközelíthető, zöldövezeti környezetben helyezkedik el. Az egyes *szolgáltatások és ellátási részlegek jól elkülönülnek egymástól*, a szobák többségéből közvetlen kijárat nyílik a belső udvarokra, amelyek alkalmasak a szabadidő eltöltésére, a sportolásra, pihenésre. Az Intézmény többfunkciós tanácsteremmel, társalgókkal, étkezővel, tornateremmel és orvosi rendelővel rendelkezik. Az ápolási egységek korszerű kényelmi eszközökkel felszereltek, így biztosítják a lakók komfortérzetét. A 3-4 fős lakószobák akadálymentes kialakításúak, világosak, tágasak és színesek, a lakók egészségi állapotának és életkorának megfelelően berendezettek. Az ellátottak saját személyes tárgyaikkal is berendezhetik a szobáikat, így otthonosabbá téve a környezetüket. A mozgásukban korlátozott lakók számára állítható magasságú, elektromosan mozgatható láb- és fejtámlás ágyak biztosítják a kényelmet és a megfelelő testhelyzetet. A lakók higiénés szükségleteinek kielégítésére modern fürdető- és betegemelő rendszerek állnak rendelkezésre, amelyek az ápolók munkáját is megkönnyítik.

2015-ben a Magyarországi Evangélikus Egyház 447,76 millió forintot költött az Intézmény energetikai korszerűsítésére, melyet Európai Unió támogatással valósított meg. A projekt keretében a tető és a homlokzat hőszigetelésére, a tető vízszigetelésére, külső nyílászárók cseréjére, napelemek, napkollektorok és a hozzájuk kapcsolódó rendszerek kiépítésére, világító testek cseréjére került sor.

¹ 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről

Külső források bevonásával 2021. végén diakóniai kapacitásbővítés előkészületeit kezdte el az Intézmény közel 1000 m² területen. Az új területek működésének indítása 2022 októberében megtörtént. A fogyatékos személyek otthona ellátás fejlesztése, valamint a felújított részlegeken ápoló, gondozó ellátás kapacitásának emelése, 24 fő hajléktalanok otthona szolgáltatási férőhellyel, valamint 2023 júliusában 20 fő idősek otthona férőhely engedélyeztetésével zárult le. A székhelyen lévő irodák a szervezet átalakítás miatt kevésnek bizonyultak, ezért új irodák és egy tárgyaló került kialakításra. Az irodák padló burkolatát 2020-ban újították fel, valamint szalagfüggönnyel látták el őket. Az Intézmény területén található családi bölcsőde udvarát szintén felújították. 2023-ban saját forrásból a tanácsterem és környezete került átépítésre. Itt egy közel 70 négyzetméteres több célra használható közösségi tér, két akadálymentes mosdó és egy konyha került kialakításra.

A fogyatékossgal élő lakók számára 2022 októberében átadott új épületszárny által a jogszabályban előírt tárgyi feltételek teljesítésre kerültek (maximum 4 férőhellyel rendelkező lakoszobák, nemenként megfelelő számú akadálymentes illemhely és vizesblokk). Az Intézményben egy akadálymentes mentő bejárat, valamint egy mozgássérült személyek számára fenntartott parkoló került kialakításra, így a főépület teljesen akadálymentessé vált. Minden iroda, tárgyaló, valamint az összes ellátási részleg nővérállomása vezetékes internettel rendelkezik. Az épület belső terei wifi jelerősítővel rendelkeznek.

Az Intézmény vállalkozási tevékenységet is végez az éves összköltségvetési bevételeinek maximum 20%-ig. Az Intézmény Alapító Okiratában meghatározottak közül rendezvényi étkeztetést, vendéglátást, ételszállítást, textil-, szörme mosást, tisztítást, építményüzemeltetést, általános épülettakarítást végeznek. A főzőkonyha tevékenységéhez kapcsolódóan jelenik meg a vállalkozási tevékenység jelentős része. Ez az árbevétel nagyságában is megmutatkozik, amely évről-évre emelkedik. A vállalkozási tevékenységek legfőbb partnerei a szombathelyi evangélikus intézmények és más vállalkozások.

Az Otthon vezetőjének beszámolója alapján az Intézmény jelentős mértékben veszi ki részét az önkéntesség és a generációk közötti együttműködés programjából. Az Intézménnyel kapcsolatban álló evangélikus gyülekezetek és a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola tagjai hosszabb és rövidebb távú önkéntes munkát végeznek az Intézmény lakói között. A Szombathelyi SOTER Evangélikus Egyesülettel együttműködve valósul meg az „Értünk? Értünk! Tanuljunk együtt, egymástól, egy-másért!” projekt, amely a társadalmi elfogadás és befogadás erősítésén alapuló participációs program, amely a Reményik iskola diákjai és a fogyatékossgal élő lakók számára, bibliai történeteken keresztül biztosítja a kapcsolódást, tanulást és a társadalmi felelősségvállalást. Az Intézmény a közösségi médiában való jelenlétre is nagy hangsúlyt fektet. Az Intézmény és telephelyei külön Facebook zárt csoportokkal rendelkeznek.

Az Intézmény küldetése, hogy a társadalomban élő előítéleteket, közömbösséget az önkéntesség, a nyilvánosság és a kultúra segítségével megváltoztassa, hogy ezáltal a segítő, együttérző attitűd erősödjön.

Az Intézmény ellátási szerződés keretében végzett szolgáltatásai

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság és a Magyarországi Evangélikus Egyház között kötött ellátási szerződés keretében végzett szolgáltatások:

- *Idősek otthona
szerződött férőhely: 60 fő*
- *Fogyatékos személyek otthona
szerződött férőhely: 50 fő*

- *Pszichiátriai betegek átmeneti otthona engedélyezett férőhely: 6 fő*
- *Pszichiátriai betegek otthona szerződött férőhely: 130 fő*
- *Pszichiátriai betegek rehabilitációs intézménye szerződött férőhely: 10 fő*

Szombathely Megyei Jogú város Önkormányzata, a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ között kötött ellátási szerződés keretében végzett szolgáltatások:

- *Hajléktalanok otthona szerződött férőhely: 24 fő*
- *Idősek otthona szerződött férőhely: 20 fő*

4.1.2. Az Otthonban működő mentálhigiénés ellátásról és az érdekképviseléről

A mentálhigiénés ellátás keretében a lakók számára kulturális, sport és szabadidős programokat, valamint rendezvényeket szerveznek, amelyek többnyire igazodnak az évszakokhoz, egyházi ünnepekhez és más naptári eseményekhez. A mentálhigiénés csoport ezek megvalósítását előre megtervezett éves munkaterv alapján végzi. A programok célja a fogyatékossgal élő ellátottak lelki egyensúlyának megőrzése, amit személyre szabott bánásmóddal, a társas kapcsolatok kiépítésével és fenntartásával, valamint a környezetükből adódó negatív hatások csökkentésével érnek el. Emellett az Otthonban biztosítják a szabadidő eltöltésének lehetőségét, támogatják a lakók családi és társas kapcsolatait, lehetőséget teremtenek a vallásgyakorlásra, valamint segítik a közösségi kapcsolatokat.

Az Otthonban kiemelt figyelmet fordítanak a mozgásukban erősen korlátozott-, valamint demens lakókra. Minden lakó külön személyiség, külön felépítve a rá jellemző sajátosságokkal, gyengeségekkel. Az Otthon vezetője szerint akkor a legsikeresebb a fejlesztés, ha ezeknek a sajátosságoknak a figyelembevételével történik, és maradéktalanul megvalósul az egyéni bánásmód elve. Az ellátottak foglalkoztatása leginkább a mentálhigiénés munkatársakkal végzett egyéni foglalkozások, beszélgetések által valósul meg.

2022-ben állatasszisztált terápiás foglalkozás került bevezetésre a lakók körében. Az Intézmény szoros együttműködésben végzi szolgálatát a Szombathelyi Evangélikus Egyházközséggel, az Ágfalvi és a Sopronbánfalvi Társult Evangélikus Egyházközséggel. Nagy hangsúlyt fektetnek a személyes lelki gondozásra, az ellátottak, a dolgozók, illetve a haldoklók és családtagjaik esetében is. Kinevezett diakóniai lelkészek végeznek szolgálatot az Intézmény szombathelyi és ágfalvi ellátási helyszínein. Heti rendszerességgel szerveznek a lakóknak áhítatot és imaórát, havi 1 alkalommal gyónó-úrvacsorás istentiszteletet, valamint a dolgozók számára heti rendszerességgel áhítatot és imaórát. A karácsonyi ünnepkörben istentiszteleteket tartanak. A római katolikus hívek gondozását a római katolikus kórházi lelki gondozói szolgálat papja és önkéntesei végzik. Szombathelyen a diakóniai lelkészi szolgálatot segítik a formális önkéntesség keretében szolgáló gyülekezeti önkéntesek is, akik bekapcsolódtak az imaközösségek, egyházi évhez kapcsolódó alkalmak, egyéni beszélgetések szervezésébe és vezetésébe.

Az Intézmény telephelyein *Érdekképviselői Fórumok működnek*, melyek tevékenységét külön szabályzat rögzíti. Működésük rendje a Házirend XV. pontjában is megtalálható. Az Intézmény folyamatos és szoros kapcsolatot ápol az *ellátottjogi képviselővel*, aki rendszeresen látogatja az Intézményt és telephelyeit, a konzultációs lehetőséget mind egyéni, mind csoportos formában biztosítja, részt vesz az Érdekképviselői Fórum ülésein ezzel is elősegítve az ellátottak jogainak hatékony érvényesülését. Elérhetősége jól látható helyen kifüggesztésre került az Otthonban, hogy minden érintett könnyen hozzáférhessen. Az Otthon vezetőjének tájékoztatása alapján a vizsgálattal érintett évben az Intézmény egyetlen ellátási helyén sem érkezett írásbeli panaszbejelentés. Az esetlegesen felmerülő szóbeli panaszokat minden esetben alaposan kivizsgálták, és a probléma megoldása érdekében szükséges lépéseket haladéktalanul megtették.

A lakók összetételére vonatkozó adatok:

A fogyatékos személyek otthonában ellátottak száma 50 fő, 21 férfi és 29 nő. A kapacitáskihasználtság 99,9%. Az ellátotti fluktuáció minimális. A várakozók száma 13 fő.

Súlyosan halmozottan fogyatékos: 50 fő

Cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alatt áll: 50 fő

Kor szerinti megoszlás:

<i>Férfiak</i>	<i>2024. október 14.</i>
0-13 éves	1 fő
14-17 éves	
18-39 éves	4 fő
40-59 éves	16 fő
60-64 -éves	-
65-69 éves	-
összesen	21 fő

<i>Nők</i>	<i>2024. október 14.</i>
0-13 éves	-
14-17 éves	-
18-39 éves	5 fő
40-59 éves	21 fő
60-64 -éves	2 fő
65-69 éves	-
összesen	29 fő

Az intézményvezető beszámolója alapján a vizsgálat időpontjában gondnokság alatt állt 49 fő, valamint 1 fő kiskorú ellátott gyermekvédelmi gyámság alatt. 2024-ben egy fő ellátottat nagykorúvá válását követően a bíróság teljesen korlátozó cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett. Egy fő kiskorú ellátott tankötelezettségét a Rum Kastély EGYMI-ben teljesíti. A kiskorú részére a jogszabályi előírásoknak megfelelően biztosított a szükséges fejlesztő tevékenység, amely komplex fejlesztés, mozgásfejlesztés, valamint általános gyógypedagógiai fejlesztés formájában valósul meg. A fejlesztés a vonatkozó jogszabályban előírt óraszámban és tartalomban történik, a gyermek egyéni szükségleteihez igazítva, maradéktalanul biztosítva a fejlődéséhez szükséges feltételeket.

A Szocvtv. rendelkezései alapján a 69. § (2) bekezdése kimondja, hogy enyhe értelmi fogyatékos kiskorú csak kivételes esetben helyezhető el a fogyatékos személyek otthonában, a 70. § (1) bekezdése pedig előírja, hogy a fogyatékos személyek otthonában elkülönítetten kell megszervezni a kiskorúak és a felnőttek, valamint az enyhe értelmi fogyatékos személyek és a középsúlyos, illetve súlyos értelmi fogyatékos személyek ellátását. Az Otthon ennek megfelelően biztosítja a kiskorú számára a jogszabályban előírt külön fejlesztési és ellátási formákat, a gyermek életkorának, állapotának és szükségleteinek megfelelően.

4.1.3. Az Otthon személyi feltételeiről

Az Otthonban foglalkoztatottak létszáma 38 fő. *Az intézményvezető beszámolója alapján a dolgozók létszáma erősen hullámzó tendenciát mutat, a távozó dolgozók helyére nehezen találunk jól képzett és tapasztalt munkatársakat. A fluktuációban leginkább érintettek az ápoló, gondozó, takarító, szakács és a konyhai kisegítő munkakörök, amelyek az Intézmény minden telephelyén működésbeli problémákat vetítenek előre. Az ágfalvai telephelyen a legsúlyosabb a helyzet, ahol az országhatár közelsége miatt nem képesek a telephelytől 5 km-re fekvő osztrák fizetésekkel versenyezni. A fluktuációban leginkább érintett munkakörök betöltésére folyamatosan hirdetnek a különböző médiumokban és a közösségi hálón. A jelentkezők között kevés a szakképzett érdeklődő, ezért szakképzetlen munkatársakkal kénytelenek pótolni a hiányzó munkaköröket. A kevés munkatárs miatt megemelkedett a túlórák száma. Ez a túlórázással járó fizikai terhelés megviseli munkatársakat, ezért ez hosszú távon nem jelent megoldást. A meglévő munkatársak megtartására, illetve az új munkatársak bevonása érdekében nagy erőfeszítéseket tesz az Intézmény. Az év során cafetéria juttatást két alkalommal adnak a dolgozók részére és év végén jutalommal köszönik meg a munkatársaknak az egész éves munkát. A vezetőket és a középvezetőket szorzószámok meghatározásával kiemelten kezelik. A juttatásokat az Intézmény belső szabályzatának megfelelően határozzák meg.*

5. A vizsgálat megállapításai

5.1. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg.

A törvény 18. § (1) bekezdés 1) pontja alapján az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint *közszolgáltatást végző szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár* (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Otthon közszolgáltatást végző szervnek tekintendő, így a működése vizsgálatára a hatásköröm kiterjed.

Az Ajbt. 39/O. § (1) bekezdése értelmében továbbá az alapvető jogok biztos a *fogyatékoságügyi független mechanizmussal kapcsolatos feladatainak* teljesítése érdekében rendszeresen vizsgálja – a 18. § (1)-(7) bekezdésére tekintet nélkül, beadvány és felmerült visszásság hiányában is – a fogyatékosággal élő személyek jogainak a Fogyatékoságügyi Egyezmény előírásainak való megfelelés szerinti érvényesülését. Ezen felül az Ajbt. 39/O. § (2) bekezdése alapján az alapvető jogok biztos a 18. § (4) bekezdésében meghatározottakon túlmenően természetes személy alapvető jogával kapcsolatos visszásság megszüntetése

érdekében hivatalból eljárást folytat, ha a fogyatékossgal élő személy nem képes jogai védelmében fellépni vagy beadvány benyújtása aránytalan nehézséget jelentene számára.

5.2. Az alapvető jogok és alkotmányos elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi teszteket.

Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi éllal mondta ki azt, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja, vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”*

Ha összevetjük az Alaptörvény hivatkozott cikkeit és az Alkotmány vonatkozó szakaszait, akkor az állapítható meg, hogy a vizsgálat tárgyát képező alapvető jogok védelme tekintetében nem hoz olyan koncepcionális változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, vagy jelentős tartalmi ártértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően, mind az azt követően hozott határozataiban, azok indoklásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. Kiemelendő emellett, hogy az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése immár külön kiemelve is tartalmazza, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

5.2.1. A jogállamiság elve

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.

Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet, hogy a jogállamiságnak több összetevője van, az egyik legfontosabb alapkövetelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket.² A közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik, a jogkorlátozásra adott felhatalmazást pedig törvényi szinten pontosan kell meghatározni. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást.

5.2.2. Az emberi méltósághoz való jog

Az Alaptörvény II. cikke alapján *az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz*. Az Alaptörvény hatálybalépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírói gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. *Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni*. Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit.³

A fentiekben túl a CRPD 3. cikke alapelveként deklarálja a veleszületett méltóság elvét és annak tiszteletben tartását.

5.2.3. A hátrányos megkülönböztetés tilalma, a fogyatékossgal élők védelme

*Az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdése tartalmazza a diszkrimináció tilalmát, mely szerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékossg, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése szerint Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése rögzíti, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékossgal élőket. Az Alaptörvény tehát az időseket és a fogyatékossgal élőket gondoskodásra szoruló és külön védelmet igénylő csoportként emeli ki. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített a hátrányos megkülönböztetés általános tilalma alóli kivételt jelent az Alaptörvény idézett rendelkezése, amelyek alapján Magyarország az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedéseket is tesz. E rendelkezés értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett pozitív megkülönböztetés megengedett. Az esélyegyenlőség elősegítése az állam részéről egy jogi lehetőséget biztosít, ugyanakkor bizonyos, valamely tulajdonságuk (pl. életkor, betegség, testi fogyatékossg) okán sajátos, kiszolgáltatottabb helyzetük miatt objektíve hátrányba kerülő személyek csoportjainál az állami beavatkozás *nem fakultatív feladat*: az állam köteles hatékony lépéseket tenni az eredendően, súlyosan egyenlőtlen helyzet felszámolására. Az alkotmánybírói esetjog szerint az állam szabadságot élvez abban, hogy milyen módon, milyen jogi, normatív és anyagi eszközökkel teljesíti az esélyegyenlőség*

² Lásd: 56/1991. (XI. 8.) AB határozat

³ Lásd: 64/1991. (XII. 17.) AB határozat

előmozdítására vonatkozó alkotmányos kötelezettségét, mint államcél: e körben mérlegelni lehet az eszközök megválasztásában az állam teherbíró képességét.

Az Alaptörvény mellett a CRPD preambuluma is kimondja, hogy *bármelynek a fogyatékosság alapján történő hátrányos megkülönböztetése az emberi személy veleszületett méltóságának és értékének megsértése*. A CRPD 4. cikk 1-2. pontja szerint a részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossággal élő személy számára, a fogyatékosság alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. A CRPD 5. cikke deklarálja továbbá, hogy *a törvény előtt minden személy egyenlő, és mindenféle hátrányos megkülönböztetés nélkül jogosult a törvények által nyújtott védelemre és kedvezményre*.

5.2.4. A nemzetközi emberi jogi kötelezettségek érvényesítése

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése értelmében Magyarországnak a nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítani kell a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját, jelen esetben azt, hogy a magyar jogi szabályozás megfeleljen a CRPD által felállított és az ENSZ Fogyatékossággal Élő Személyek Jogainak Bizottsága (a továbbiakban: CRPD Bizottság) által jelzett kötelezettségeknek. Ebbe nemcsak az tartozik bele értelemszerűen, hogy a jogrendszerben nem maradhatnak olyan szabályok, amelyek nem egyeztethetőek össze a CRPD rendelkezéseivel, hanem az is, hogy ahol szükséges, ott a jogalkotó érdemi és hatékony lépéseket tegyen a hiányzó szabályozás megalkotása érdekében. A CRPD 4. cikk 1., 2. és 4. pontjai a következők szerint rendelkeznek az általános kötelezettségekről:

„1. A részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossággal élő személy számára, a fogyatékosság alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Ennek érdekében a részes államok vállalják, hogy:

a) meghoznak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést a jelen Egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében;

b) megtesznek minden megfelelő intézkedést, ideértve a jogalkotási lépéseket a fogyatékossággal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, rendelkezések, szokások és gyakorlat módosítása vagy eltörlése érdekében;

c) figyelembe veszik a fogyatékossággal élő személyek emberi jogainak védelmét és előmozdítását valamennyi politika és program során;

d) tartózkodnak minden olyan cselekedetben és gyakorlatban való részvételtől, amely nem összeegyeztethető a jelen Egyezménnyel, és biztosítják, hogy a hatóságok és közintézmények a jelen Egyezménnyel összhangban tevékenykedjenek;

e) minden megfelelő intézkedést meghoznak bármely személy, intézmény vagy magánvállalkozás által a fogyatékosság alapján történő hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében. [...]

2. Tekintettel a gazdasági, társadalmi és kulturális jogokra minden részes állam vállalja, hogy a rendelkezésre álló erőforrásai felső határáig, és szükség esetén, a nemzetközi együttműködés keretében, intézkedéseket tesz e jogok teljes megvalósításának fokozatosan történő elérése érdekében, fenntartás nélkül, a nemzetközi joggal összhangban, a jelen Egyezményben foglalt kötelezettségek haladéktalan alkalmazására [...].

4. A jelen Egyezményben semmi nem értelmezhető úgy, mint ami befolyásolja a részes állam jogának, vagy az adott részes állam vonatkozásában hatályos nemzetközi jognak a fogyatékossággal élő személyek jogainak hatékonyabb szabályozását biztosító rendelkezéseit. A jelen Egyezményben részes államok joga, szerződése, szabályozása vagy szokásai által elismert, vagy tartalmazott emberi jogok és alapvető szabadságok nem korlátozhatók vagy

csorbíthatók arra hivatkozással, hogy a jelen Egyezmény az adott jogokat vagy szabadságokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el [...].”

A szerződések jogáról szóló Bécsi szerződés⁴ 31. cikke értelmében a szerződést jóhiszeműen, kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme szerint, valamint tárgya és célja figyelembevételével kell értelmezni. A CRPD 1. cikke értelmében „*A jelen Egyezmény célja valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása.*” A CRPD alapelvei között elsőként említi továbbá, hogy a fogyatékossgal élő személyeket is megilleti a veleszületett méltóság, az egyéni autonómia tisztelete, beleértve a saját döntés meghozatalának szabadságát és a személyek függetlenségét.⁵ Ebből következően a jelentés tartalmában az emberi méltóság alapjogi védelmének primátusából vezeti le a fogyatékossgal élő személyeket megillető további és felhívott alapjogok érvényesülésének problémáit.

Ehhez kapcsolódóan kiemelem, hogy a CRPD elfogadása paradigmaváltást, szemléletváltást jelentett a fogyatékossgal élő személyek jogainak medikális megközelítéstől az emberi jogi megközelítés alapján való gondolkodás felé. Ennek lényege az inkluzív (az alany autonómiájának a szociális közegben való érvényesülése) és szubsztanciális (lényegi, a fogyatékos embert, mint az emberi jogok alanyát, és nem tárgyát szem előtt tartó) gondolkodásmód.⁶

Az ombudsman alkalmas arra, hogy a maga semleges és kiegyensúlyozó, közvetítő szerepével, illetve a kizárólag az alapjogvédelemre fókuszáló tevékenységével – az ENSZ nemzeti emberi jogi intézményeként – valós tartalmat adjon a CRPD-ben foglaltaknak.

6. A vizsgálat érdeme tekintetében

6.1. Az Otthon szolgáltatásait igénybe vevő fogyatékossgal élő személyek alapvető jogainak vonatkozásában

A *fogyatékossgügyi független mechanizmus* keretében folytatott jelen vizsgálat elsődleges célja az Otthon működésének megismerése és alapvető, emberi jogi szempontú monitorozása volt. További célként fogalmazódott meg annak átfogó vizsgálata, hogy az Otthonban lakók alapvető jogai a CRPD-ben foglaltaknak megfelelően, teljeskörűen érvényesülnek-e.

Amint azt valamennyi fogyatékossgüggyel foglalkozó ombudsmani jelentés kiemeli, a Fot. legfontosabb elve szerint az államnak, a társadalom szervezeteinek és tagjainak oly módon kell tevékenységüket végezni, hogy az ne okozhasson olyan károsodást, amely fogyatékossg kialakulásához vezet, illetve *olyan körülményeket kell létrehozni, amelyben a fogyatékos emberek képesek lesznek teljesebb életre és a fogyatékossgukból fakadó terheik csökkenthetőek.*⁷

A tervezési, döntési folyamatok során kiemelten kell kezelni a fogyatékos személyek sajátos szükségleteit, és *figyelemmel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a bárki által igénybe vehető lehetőségekkel csak különleges megoldások alkalmazása esetén élhetnek.* A fogyatékos személyeket érintő döntések során tekintettel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért *meg kell teremteni azokat*

⁴ Magyarországon kihirdette az 1987. évi 12. törvényerejű rendelet

⁵ CRPD 3. cikk a) pont

⁶ Theresia Degener, a CRPD Bizottság alelnöke, az ENSZ Egyezmény kidolgozásának aktív résztvevője; 2013. január, Trier, Academy of European Law.

⁷ Fot. 2. § (1) bekezdés

*a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt.*⁸ Az állam köteles gondoskodni a fogyatékossgal élő személyeket megillető jogok érvényesítéséről, a fogyatékossgal élők hátrányait kompenzáló intézményrendszer működtetéséről a nemzetgazdaság mindenkorai lehetőségeivel összhangban.⁹

Miként azt a CRPD önálló életvitelről és a közösségbe való befogadásról szóló 19. cikke rögzíti, az Egyezményben részes államok elismerik *a fogyatékossgal élő személyek egyenlő jogát a közösségben való élethez és másokkal egyenlő szabad döntéshez való jogát*; minden szükséges és hatékony intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek teljes mértékben élvezhessék *e jogait és a teljes közösségi befogadást és részvételt*, beleértve a következők biztosítását:

a) a fogyatékossgal élő személyeknek *másokkal azonos alapon lehetőségük van lakóhelyüknek és annak megválasztására, hogy hol és kivel élnek együtt, és nem kötelezhetőek bizonyos megszabott körülmények között élni*;

b) a fogyatékossgal élő személyek számára *hozzáférési lehetőséget biztosítanak többféle otthoni, intézményi és egyéb közösségi támogató szolgálathoz, beleértve azt a személyes segítséget, mely a közösségben éléshez és a közösségbe történő beilleszkedéshez, valamint a közösségtől való elszigetelődés és kirekesztődés megelőzése céljából szükséges.*

A Fot. 17. §-a rögzíti, hogy *a fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő – családi, lakóotthoni, intézményi – lakhatási forma megválasztásához.*

A Fot. fenti szakaszához fűzött indokolás értelmében Magyarország 2007-ben fogadta el a CRPD-t, amelynek 19. cikke új alapokra helyezi a fogyatékos személyek önálló életviteléről, illetve lakóhelyének megválasztásáról való gondolkodást. Ennek alapján a fogyatékos személyek esetében is a családban maradáshoz, illetve az önálló lakásban vagy lakóotthonban élést, illetve az ezeket elősegítő közösségi alapú szolgáltatásokat (szociális alapszolgáltatások) kell előnyben részesíteni a tömegmértékű bentlakásos intézményi ellátással szemben.

A vizsgálattal érintett Otthon vonatkozásában megállapítható, hogy a *tárgyi és infrastrukturális feltételei* az SzCsM rendelet 4. § (1) bekezdés, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekre vonatkozó előírásainak megfelelően *segítik és támogatják a fogyatékos személyek önálló életvitelének és méltó életkörülményeinek megvalósulását.* Az Otthon teljeskörűen akadálymentes, így biztosítva a mozgásukban korlátozott személyek számára a szabad mozgást és az önálló életvitel egyes elemeinek fenntartását. A tágas, világos szobák korszerűen felszereltek, lehetővé téve a lakók számára, hogy személyes tárgyaikkal otthonosabbá tegyék környezetüket. Az Otthonban nagy hangsúlyt fektetnek a közösségi élet támogatására. A lakók szociális és mentálhigiénés ellátásának szerves részét képezik az életminőséget javító programok, így rendszeres szabadidős tevékenységek, terápiás foglalkozások és közösségi események segítik a társas kapcsolat kialakulását és fenntartását.

Kiemelkedően fontos az Intézmény közösségi integrációs tevékenysége, amelyet szoros együttműködésben végez az evangélikus egyházzal és a helyi közösségekkel. Az önkéntesség és a generációk közötti együttműködés kiemelt szerepet kap, így például a Reményik iskola diákjai érzékenyítő programokon keresztül kapcsolódnak a fogyatékossgal élő lakókhoz, amely találkozások mentálhigiénés szempontból is kiemelkedően hasznosak és elősegítik a társadalmi előítéletek csökkentését. Az „Értünk? Értünk! Tanuljunk együtt, egymástól, egymásért!” nevű projekt célja, hogy erősítse a társadalmi befogadást és az elfogadást.

Az Otthon nagy hangsúlyt fektet a lelki gondozásra, amely nemcsak az ellátottakat, hanem a dolgozókat és a családtagjaikat is érinti. Az állandó lelki támogatás és a szabad

⁸ Fot. 2. § (3)-(4) bekezdés

⁹ Fot. 2. § (5) bekezdés

vallásgyakorlás elősegítése fenntartja a lakók mentális egyensúlyát és fontos szerepet játszik a közösségi élet szervezésében is.

Bár az Otthon működése sok szempontból példaértékű, a munkaerőhiány szervezeti szinten komoly problémákat okoz. Az ápolók, gondozók, a konyhai és takarító személyzet pótlása nehézkes, ami megnövekedett túlórákat és fokozott fizikai terhelést eredményez a dolgozók számára. Az Intézmény vezetése folyamatosan próbálja kezelni a problémát, például béren kívüli juttatásokkal és pótlékokkal igyekszik megtartani a munkavállalókat.

Az Otthon infrastruktúrája és működési gyakorlata a CRPD szemléletet tükrözi. Minden ellátott számára méltóságteljes életkörülményeket és önrendelkezésük gyakorlásához szükséges feltételeket teremtenek, mindemellett kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy az ellátottak életük során a lehető legnagyobb fokú önállóságot élvezhessék. A lakókkal folytatott beszélgetésekből az derült ki, hogy jól érzik magukat a közösségben és aktívan vesznek részt a mindennapi életük szervezésében, személyes tárgyakkal rendezik be szobáikat, ami hozzájárul az otthonos légkör kialakításához és identitásuk megőrzéséhez. Az Otthon, egyéni szükségletekre szabott ápolást és fejlesztési lehetőségeket biztosít, hogy mindenki a saját képességeihez mérten aktív részese maradjon a közösségi életnek.

A művészeti tevékenységek, mint a színjátszás és a filmkészítés, szintén fontos szerepet kapnak a lakók önkifejezésében és közösségi részvételük megerősítésében. Az Otthon szoros kapcsolatot ápol a helyi közösségekkel és egyházi szervezetekkel, ami lehetővé teszi, hogy az ellátottak rendszeresen találkozhassanak külső résztvevőkkel és a város lakóival. *A rendelkezésemre bocsátott dokumentumok alapján megállapítható, hogy a jogérvényesítés és érdekképviselet az Intézmény működésében biztosított.*

Az akadálymentesség biztosítása, az autonómia támogatása, az életbe való aktív bevonás és a jogérvényesítés lehetőségeinek megteremtése mind olyan elemek, amelyek összhangban vannak a CRPD közösségi irányelveivel. Az Otthon igyekszik olyan közösséget építeni, amely hozzájárul a fogyatékossgal élő emberek méltóságának és önállóságának megőrzéséhez, elősegítve a társadalmi integrációjukat és jogaik érvényesítését. A CRPD elveinek megfelelően az Intézmény példamutató módon ötvözi a szociális ellátást, a lelki gondozást és a társadalmi befogadást támogató programokat, így nemcsak lakóinak, hanem a helyi közösség számára is értékes szolgálatot végez.

Tekintettel az Otthonban folytatott helyszíni vizsgálat fentiekben rögzített tapasztalataira, a rendelkezésemre bocsátott adatokra, valamint arra, hogy az Otthon működését és az érintett fogyatékossgal élő személyek ellátásával kapcsolatos szakmai munkát a CRPD emberi jogi szemléletmódja jellemzi, *az Otthon működése és feladatellátása vonatkozásában alapvető joggal összefüggő visszássággal kapcsolatos megállapítást nem teszek.*

Budapest, 2025. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos